

Жалпы сақтандыру нарығына шолу

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

2025 жылдың 1 тоқсанының нәтижелері

Негізгі үрдістер

- 2026 жылдың 1-тоқсанының қорытындысы бойынша жалпы сақтандыру компанияларының (ЖСК) активтері өткен жылдың ұқсас кезеңіндегі 2,8% өсімге қарағанда 0,7%-ға төмендеді. Енді олар бір жыл бұрынғы 46% көрсеткішпен салыстырғанда сақтандыру нарығының жиынтық активтерінде 41%-ды құрайды.
- Активтердің қысқаруы шетелдік қор нарықтарындағы түзетулер салдарынан құнды қағаздар портфелі құнының төмендеуі (-5,0%), валюталық активтерді қайта бағалау (USDKZT бағамы 2026 жылдың алғашқы 3 айында 5,5%-ға төмендеді), сондай-ақ сақтандыру сыйақылары мен төлемдерінің арақатынасының нашарлауы аясында орын алды.
- Активтер құрылымында сондай-ақ кері РЕПО операциялары (+26,0%) мен ақшалай қаражат (+4,9%) пайдасына өтімділіктің қайта бөлінісі байқалды. Бұл нарықтық құбылмалылықтың артуы және қысқа мерзімді әрі тәуекелі төмен құралдардың тартымдылығын арттыратын жоғары пайыздық мөлшерлемелердің сақталуы жағдайында активтердің неғұрлым консервативті басқарылуын көрсетеді.
- Бұл ретте сегмент ішіндегі шоғырлану төмендеді: сегіз ірі ойыншының үлесі нарықтағы бәсекелестіктің күшеюі әсерінен ЖСК активтерінің 91,9%-на дейін (бұрын 92,3%) төмендеді.
- ЖСК міндеттемелері бір жыл бұрынғы 1,6% өсімнен кейін 6,2%-ға қысқарды. Негізгі түзету күтілетін ақша ағындарының ең үздік бағасына (-6,4%), туындаған шығындар бойынша міндеттемелерге (-14,7%) және РЕПО операцияларына (-24,3%) тиесілі болды.
- Мұндай динамика сектордың қысқа мерзімді қорландыруға деген қажеттілігінің төмендеуін де, сондай-ақ алдыңғы кезеңдердегі төлемдердің жоғары көлемінен кейін сақтандыру міндеттемелерін бағалаудың ішінара қалыпқа келуін де көрсетуді мүмкін.
- Осылайша, міндеттемелердің активтерге арақатынасы сектордың қаржылық тұрақтылығының қолайлы қорын сақтай отырып, 43%-дан 40%-ға дейін жақсарды.

- Сақтандыру сыйақылары ағымдағы жылдың 1-тоқсанында өткен жылдың ұқсас кезеңіндегі 6,7% өсімге қарағанда 2,9%-ға төмендеді. Төмендеуге негізгі үлесті жазағайым оқиғалардан сақтандыру қосты, мұнда жиналған сыйақылар көлемі Т10 млрд-қа (-94%) қысқарды. Мұндай динамика көбіне реттеушілік сипатта болды. Бұл банк қарыздарына қатысты сақтандыру шарттары бойынша агенттік комиссия көлемін сыйақы мөлшерінің 10%-ынан асырмау туралы шектеудің енгізілуімен байланысты.
- Секторға қосымша қысым жаңа бөлшек несиелер берудің жалпы төмендеуінен болды (2025 жылдың ұқсас кезеңіндегі 8,8% өсімге қарағанда 2026 жылдың алғашқы 3 айында -4,4%), бұл онымен байланысты сақтандыру өнімдерінің көлеміне де кері әсерін тигізді.
- Сонымен бірге сақтандыру төлемдері өрлеу серпінін сақтап, 2025 жылдың ұқсас кезеңіндегі 35,0% өсіммен салыстырғанда 24,2%-ға артты. Көлік иелерінің АҚЖМС (+27,7%) және мүлкті залалдан сақтандыру (+48,5%) бойынша төлемдер негізгі драйверлер болды.
- Көлік иелерінің АҚЖМС бойынша төлемдерінің өсуі автокөлік жөндеу, қосалқы бөлшектер және сервистік қызмет көрсетудің қымбаттауымен байланысты болуы мүмкін. Бұл жоғары инфляция мен нарықтың импорттық жиынтықтауыштарға тәуелділігі салдарынан орын алды. Ал мүлкті залалдан сақтандыру желісіндегі төлемдердің артуы жылжымайтын мүлік құнының өскенін айқындайды.
- Нәтижесінде сыйақыларға шаққандағы төлемдер коэффициенті 27%-дан 34%-ға дейін өсті, бұл жалпы сақтандыру компанияларының (ЖСК) портфелі шығындылығының біртіндеп жоғарылағанын көрсетеді және бөлек сегменттердегі тарифтерді қайта қарауға алғышарттар қалыптастырады. Ең айқын қысым міндетті сақтандыруда сақталып отыр, мұнда 2025 жылдың қорытындысы бойынша шығындылық коэффициенті 71%-ға жеткен.
- Сыйақы көлемінің төмендеуіне және төлемдердің өсуіне қарамастан, жалпы сақтандыру компанияларының (ЖСК) таза пайдасы бұған дейін жасалған шарттар бойынша сақтандыру түсімінің артуы және ХҚЭС 17 енгізілгеннен кейінгі сақтандыру кірістері мен шығыстарын тану құрылымының өзгеруі есебінен Т16,7-ден Т34,6 млрд-қа дейін айтарлықтай өсті.

АКТИВТЕР

₸ 1 655,8 млрд
▼ 0,7%

САҚТАНДЫРУ РЕЗЕРВТЕРІ

₸ 771,1 млрд
▲ 0,1%

МЕНШІКТІ КАПИТАЛ

₸ 770,3 млрд
▲ 3,0%

ТАЗА ПАЙДА (ХҚЭС 17)

₸ 34,6 млрд
▲ 107,5%

САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ*

₸ 214,5 млрд
▼ 2,9%

ТАЗА САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ*

₸ 181,6 млрд
▲ 3,2%

САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІ*

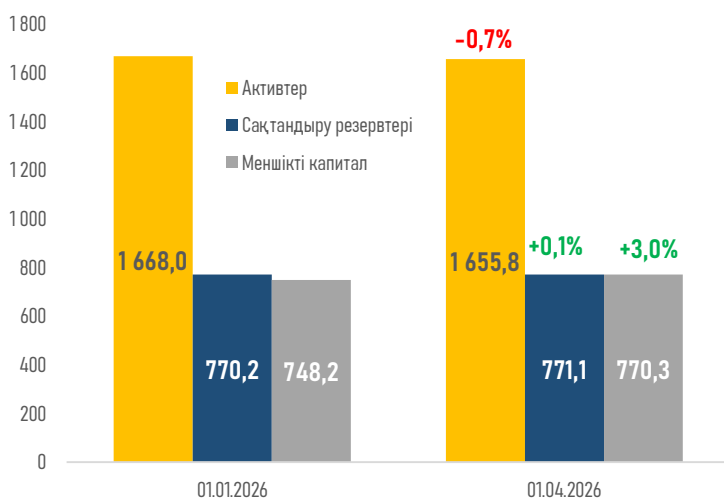
₸ 73,7 млрд
▲ 24,2%

ТАЗА САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІ*

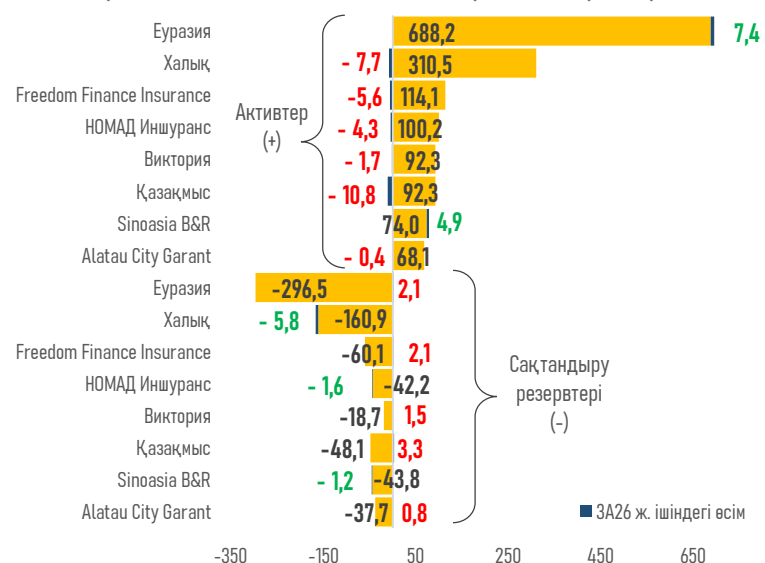
₸ 63,9 млрд
▲ 17,6%

Сектордың баланстық (реттеушілік) көрсеткіштері

Сектордың жиынтық көрсеткіштері, млрд теңге

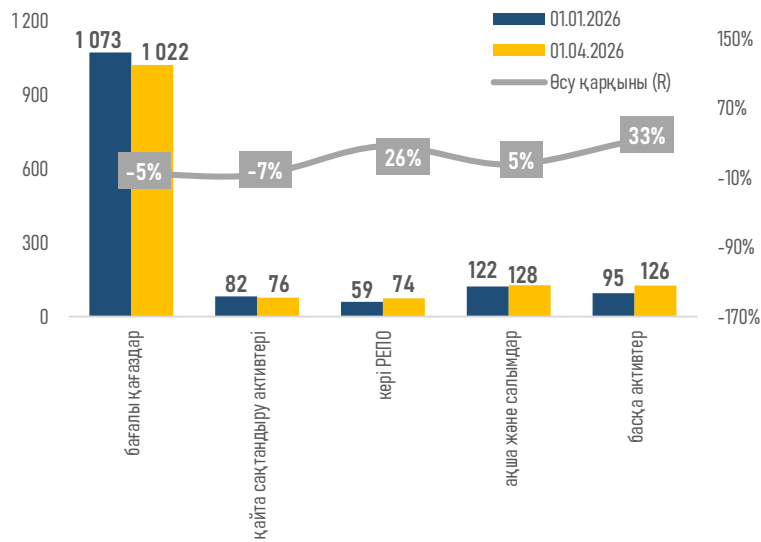

Сектордың ТОП-8 компаниясының көрсеткіштері, млрд теңге

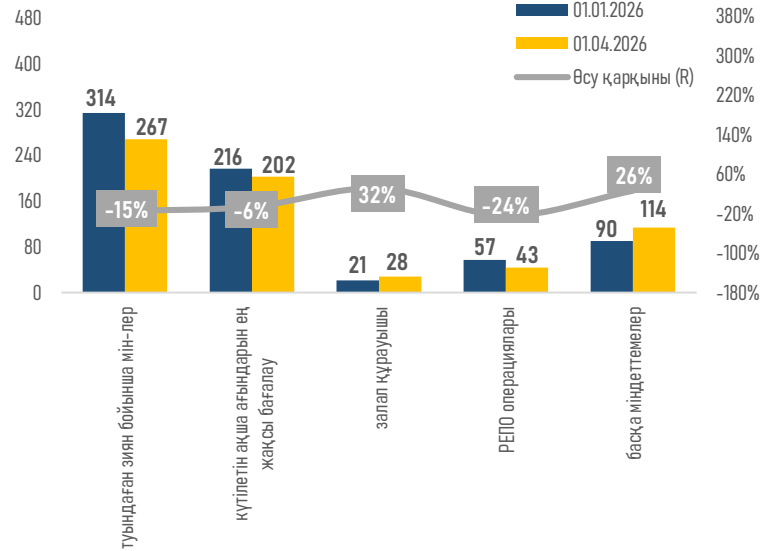

Сектордың активтері мен міндеттемелерінің құрылымы

Сектор активтерінің құрылымы, млрд теңге

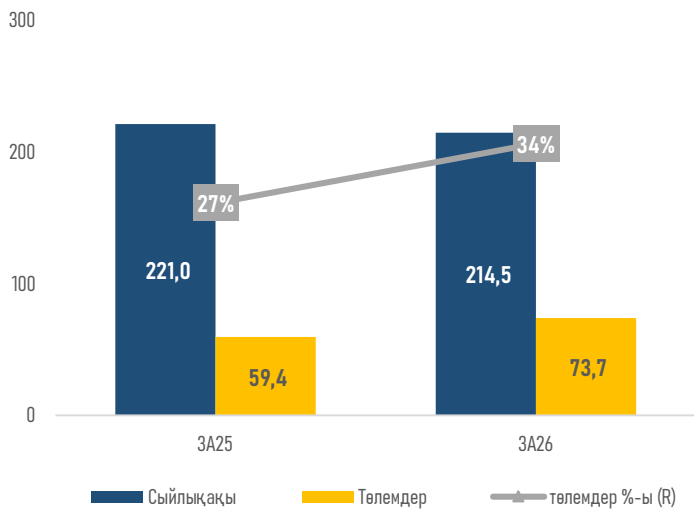

Сектор міндеттемелерінің құрылымы, млрд теңге

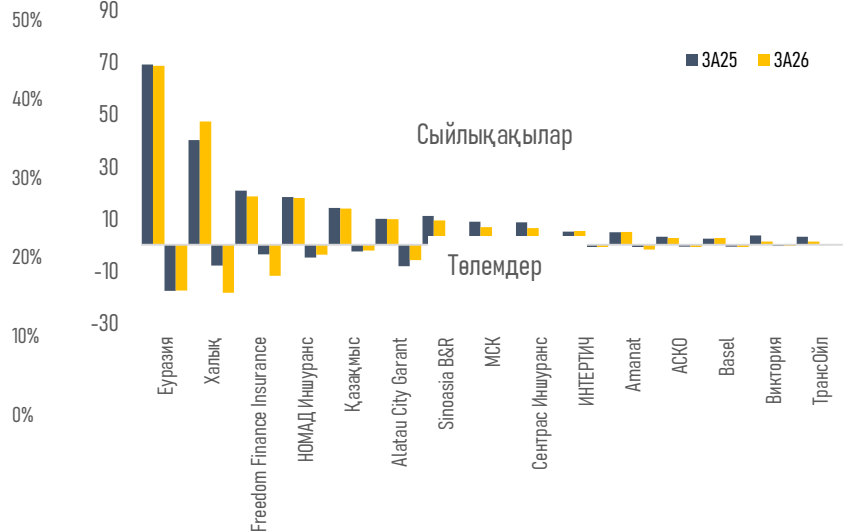

Төлемдер мен сыйлықақылардың арақатынасы

Төлемдердің сыйлықақыларға арақатынасы, млрд теңге

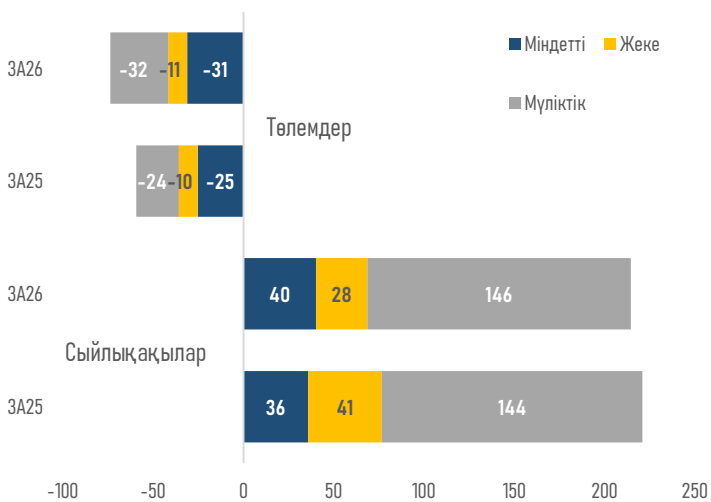

Сақтандыру компаниялары бөлінісінде, млрд теңге

Сыйлықақылар мен төлемдер

Сақтандыру кластары бойынша, млрд теңге

Сыйлықақылар мен төлемдердің нысаналы мақсаты, млрд теңге

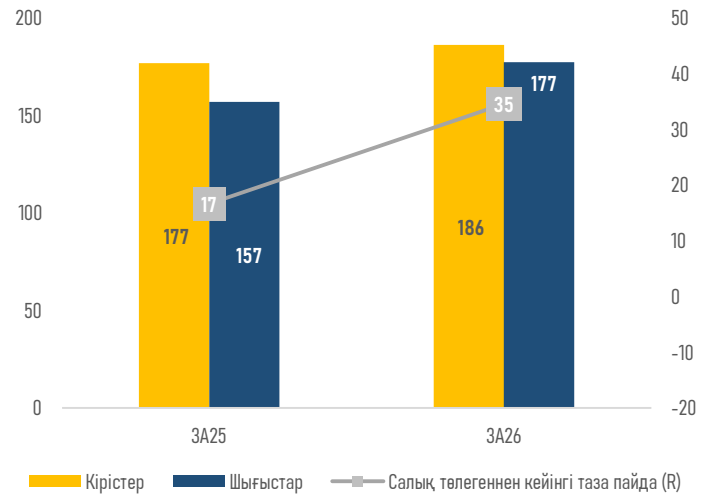

Жалпы сақтандыру нарығының кірістері мен шығыстары

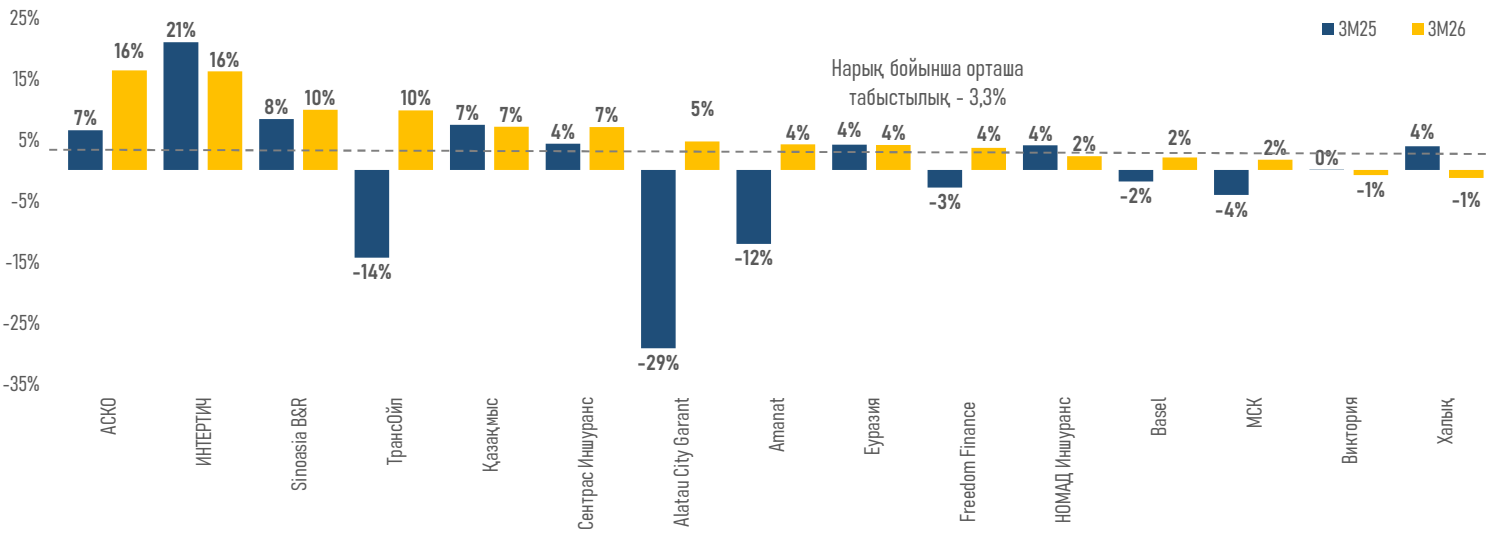
Кірістер мен шығыстардың құрылымы, %

Таза пайда, млрд теңге

Капиталдың орташа өлшенген кірістілігі (RoE)

Кезеңнің қысқаша қорытындылары

Реттеудің қатаңдауы, бөлшек несиелеудің бәсеңдеуі және сақтандыру шығындарының жоғары болуы аясында жалпы сақтандыру компанияларының негізгі көрсеткіштерінің динамикасы салыстырмалы түрде қалыпты болды.

Ағымдағы жылдың қаңтар-наурыз айларында жасалған сақтандыру шарттарының саны 2,4 млн-ға дейін қысқарды, бұл 2025 жылдың ұқсас кезеңіндегі көрсеткіштен (2,9 млн) 15%-ға төмен. Бұндай динамика көбіне сақтандыру агенттерінің комиссиялық сыйақысы шектелгеннен кейін, банктік несиелеумен байланысты сақтандыру өнімдері сегментіндегі белсенділіктің төмендеуін айқындайды.

Осы аяда ерікті жеке сақтандырудағы сыйақылар айтарлықтай төмендеді (-30,3% ж/ж), ал ерікті мүліктік (+1,1%) және міндетті (+11,9%) сақтандыруда оң динамика сақталды. Нәтижесінде нарық құрылымы мүліктік және міндетті сақтандыру бағытына қарай ауысуын жалғастырды: олардың жиынтық сыйақыдағы үлестері бір жыл бұрынғы 65% және 16%-бен салыстырғанда тиісінше 68% және 19%-ға дейін өсті, ал ерікті жеке сақтандырудың үлесі 19%-дан 13%-ға дейін қысқарды.

Сонымен қатар, барлық негізгі бағыттар бойынша өсімі байқалған сақтандыру төлемдері тарапынан секторға түскен қысым да күшейді. Төлемдердің ең айтарлықтай өсімі ерікті мүліктік (+35,0% ж/ж) және міндетті (+23%) сақтандыруда тіркелді, ал ерікті жеке сақтандыру сегментіндегі динамика біршама қалыпты (+2%) болды. Нәтижесінде, ағымдағы жылдың 1-тоқсанында орташа сақтандыру төлемінің көлемі өткен жылғы 1336,6 мыңнан 1378,1 мыңға дейін өсті, бұл экономикадағы сақтандыру шығындарының жалғасып жатқан қымбаттауын көрсетеді.

Осындай жағдайларда реттеушілік назар нарықтың сандық өсімін ынталандырудан сақтандыру өнімдерінің сапасын арттыруға, резервтердің жеткіліктілігіне және капиталдың жеткіліктілігіне қойылатын талаптарды, активтердің сапасы мен сақтандыру тәуекелдерін басқаруды қоса алғанда, тәуекелге бағытталған қадағалауды дамытуға қарай біртіндеп ығысуда. Сонымен қатар, тұтынушылық сұраныстың күтілетін бәсеңдеуі және бөлшек несиелеуде секторлық капитал буферінің енгізілуі жаңа қарыздардың берілуін қосымша баяулатуы мүмкін. Бұл нарықтың жекелеген сегменттеріндегі байланысты сақтандыру өнімдерінің көлеміне және сақтандыру сыйақыларының динамикасына қысым түсіреді.